

BELLEK MÜZESİ

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

TÜRKİYE KÜRDİSTANI SOSYALİST PARTİSİ-ÖZGÜRLÜK YOLU (TKSP-Özgürlük Yolu)- DİYARBAKIR

(Bu özet sadece Gerekçeli Karar üzerinden çıkarılmıştır)

1980 yılı ile 1983 yılları arasında farklı tarihlerde Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü ve Jandarma görevlileri Diyarbakır'da başlatılan çevre il ve ilçelerde de devam eden operasyonlar neticesinde TÜRKİYE KÜRDİSTANI SOSYALİST PARTİSİ-ÖZGÜRLÜK YOLU (TKSP-Özgürlük Yolu) üyesi olmak ve çeşitli eylemler içinde yer almak iddiası ile farklı tarihlerde çok sayıda kişiyi gözaltına aldı. Gözaltına alınan kişiler 1 gün ile 75 gün arasında değişen sürelerle gözaltında kaldı. Gerekçeli Karar'da gözaltına alınan kişilerin sorgu ve ifade işlemleri için nereye götürüldüğü ve nerede gözaltında tutulduklarına dair bir bilgi yer almamaktadır.

1. Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı farklı tarih ve esas numaraları ile 26 ayrı soruşturma dosyası ile soruşturma başlattığı **134 kişi hakkında** Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde davalar açtı. Bu davalar aralarında hukuki ve fiili irtibat olması sebebiyle tek bir dosyada birleştirildi ve yargılama Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nin 1982/384 Esas (E.) numaralı dosyası üzerinden devam etti.

2. Askeri Savcılık İddianamelerde sanıkların; " ...yasadışı Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi (TKSP), Özgürlük Yolu örgüt üyesi oldukları, Kürdistan olarak adlandırdıkları Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Marksist-Leninist fikre dayanan, bağımsız, sosyalist Kürdistan Devleti kurmayı amaçladıkları bu sebeple sanıkların Devletin Hakimiyeti altında bulunan topraklardan bir kısmını Devlet idaresinden ayırmaya matuf eylemi hususi vasıtalarla işlemek için cemiyet oluşturmak..." suçundan cezalandırılmalarını istedi.

3. Yargılananların 6'sı 18 yaşından küçük (Çocuk) idi. Çocuklardan 5'i, 15 ile 18 yaş arasında, 1'i ise 15 yaşından küçük idi. Yine yargılananların 1'i kadın 133'ü erkek idi.

4. Gerekçeli karara göre hakkında dava açılan 134 kişiden sadece 5 kişinin gözaltı bilgisi bulunmuyor ancak bu kişilerden bir kısmının başka dava dosyalarında yargılandığı ya da tutuklu olduğu da belirtiliyor. Gerekçeli Karara göre **96 kişi** çeşitli sürelerle tutuklu yargılandı. Karar verildiği tarih olan 19.04.1984 tarihinde **35 kişi** tutuklu idi.

Gerekçeli karara göre gözaltına alınanların çoğunluğu Mahkemedeki beyanlarında **gözaltında iken kötü muamele gördüğünü, baskıya maruz kaldığını, bir kısmı da soruşturmada alınan beyanlarının doğru olmadığını beyan etti.**

5. Yaklaşık iki yıl süren yargılama sonunda Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi 1982/384 Esas ve 1984/131 Karar Numarası ile 19.04.1984 tarihinde **134 kişi hakkında 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) farklı maddelerinden KARAR VERDİ.**

Mahkeme, sanıklardan:

Örgüt üyesi olmak suçundan **66 kişi hakkında**, bölücülük propagandası yapmak suçundan (TCK M.142/3) **1 kişi hakkında**, Cürüm tahrikinde bulunmak suçundan **1 kişi hakkında BERAAT kararı verdi.**

Bölücülük propagandası yapmak suçundan 15 yaşından küçük **1 kişi hakkında CEZA VERİLMESİNE YER OLMADIĞI kararı**, yargılama sırasında vefat etmesi sebebiyle **1 kişi**

BELLEK MÜZESİ

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

hakkında "DAVANIN DÜŞÜRÜLMESİ" kararı, yargılama süresince ifadelerinin alınması için bulunamayan **2 kişi hakkında ve başka dosyada yargılanan 1 kişi hakkında DOSYALARININ AYRILMASI (TEFRİK) kararı verdi.** 6136 sayılı yasaya muhalefet etmek ve suç delillerini gizlemek suçlarından **4 kişi hakkında** ise Mahkemenin GÖREVSİZLİĞİNE karar verdi, dosyaları yetkili ve görevli Asliye Ceza Mahkemesi'ne gönderdi.

Devletin hakimiyeti altında bulunan toprakların bir bölümünü devlet idaresinden ayırma amacına yönelik gizli örgüt oluşturmak suçundan (TCK M. 171/1) **15 kişi hakkında,** yasadışı örgüte girmek suçundan (TCK M. 141/5) **36 kişi hakkında,** bölücülük propagandası yapmak suçundan (TCK M. 142/3) **7 kişi hakkında,** komünizmi övme suçundan (TCK M. 142/4) **1 kişi hakkında CEZALANDIRMA kararı verdi.**

Mahkeme bu cezalara ek olarak **22 kişinin** Ceza süresi kadar ya da ömür boyu kamu hizmetlerinden yasaklanmalarına (TCK M. 31) ve ceza süreleri kadar yasal kısıtlılık (TCK M. 33) altında bulundurulmalarına karar verdi.

Mahkeme yine bu cezalara ek olarak **22 kişi hakkında** Türk Ceza Kanunu'nun 173/3. Maddesinde düzenlenen, **verilen cezanın tamamlanmasından sonra belirli sürelerle emniyet gözetiminde, çoğunlukla ikametinin bulunduğu yerden başka bir il veya ilçede ikamet etme zorunluluğu getirdi.** İlgili denetim tedbiri her bir kişi için aldıkları cezalara göre değişen sürelerde verildi. Uygulanan tedbir, her bir kişi için süre ve yer olarak değişmekle birlikte; "... TCK 173/3 maddesi uyarınca 1 YIL SEKİZ AY SÜRE İLE TATVAN İLÇESİNDE ikametle Emniyeti Umumiye Nezareti altında bulundurulmasına..." şeklindedir.

6. Gerekçeli karara mahkeme hakimleri bazı kişiler hakkında verilen cezalara muhalefet şerhleri koydular. Başkan Mehmet Bakar 4 kişiye, üye hâkim Yaşar Yavuz ise 1 kişiye daha lehe kanun maddelerinin uygulanması yönünde; üye hâkim Ekrem Gülseçkin 4 kişiye, üye hâkim Yaşar Yavuz ise 2 kişiye daha aleyhe kanun maddelerinin uygulanması yönünde muhalefet şerhi koydu.

Tarafımızdan yukarıda belirtilen rakamlar, kişi sayısına göre değil, her bir kişi hakkında hükmedilen ceza maddelerine göre belirlenmiştir. Örneğin; bir kişi hem TCK M. 141/5'ten hem de TCK M. 171/1'den ceza almışsa ya da bir suçtan ceza alıp diğer suçlamadan beraat etmişse her bir ceza ve beraat olgusu ayrı ayrı ele alınmış ve farklı suçlara göre ceza alan ve beraat eden kişi sayısı tespit edilmiştir.

Dava Dosyaları Koleksiyonumuzda bulunan, incelemesi ve analizi yapılan yalnızca yukarıda sayısı verilen Gerekçeli Karar'dır. Karar sonrasında bir üst mahkeme olan Askeri Yargıtay aşamasında ne olduğu, nasıl bir karar verildiği konusunda koleksiyonlarımızda belge, bilgi bulunmadığı için bilgi verilememektedir.

BELLEK MÜZESİ

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ